

سیره پیامبر و اهل بیت در مورد انفاق

حمد و سپاس خداوند کریم و درود و صلوات بر محمد مصطفی و اهل بیت طاهرینش یکی از مهمترین ویژگی های پیامبر خدا و اهل بیت طاهرینش انفاق بوده است. معمولا یکی از برنامه های ایشان در طول شبانه روز کمک به نیازمندان بوده که به دو طریق انجام می شده است. یکی خودشان سراغ نیازمندان می رفتند مخصوصا در نیمه های شب و بصورت ناشناس و کمک می کردند یکی هم نیازمندان به ایشان مراجعه می نمودند و کمک دریافت می نمودند. و این برای ما درس بزرگی است که ماهم حتما و حتما در زندگی اهل انفاق باشیم تا از برکات انفاق در دنیا و آخرت بهره مند شویم. در این کتاب پیرامون انفاق در سیره این بزرگواران مطالبی برای خوانندگان آورده شده است. رمضان 1402 شمسی. کرمانشاه

پیامبر و انفاق:

رسول خدا (ص) هرگز شبی نمی گذشت که درهم و دیناری نزد او بماند و اگر چیزی زیاد می آمد و تا شب کسی را نمی یافت که به او ببخشد، به خانه نمی رفت تا آن را به مستحقش برساند؛ از آنچه خدا روزیش کرده بود، بیش از آذوقه همان سال، بر نمی داشت، آن هم از میسورترین چیزی که می یافت از خرما و جو و بقیه را در راه خدا انفاق می کرد، هر چه از او می خواستند، عطا می کرد، آنگاه سراغ آذوقه سال خود می رفت و از آن هم ایثار می کرد چه بسا پیش از تمام شدن سال، اگر چیزی به دستش نمی رسید، خود، نیازمند آذوقه می شد (اندلسی، ابن حزم، جوامع السیره النبویه، بیروت، دارالکتب العلمیه، ص ۳۲.)

ملک و املاکی ذخیره نداشت و آنچه را که از سهم غنائم به او می رسید به همراه آنچه که از غذایش اضافه می آمد، ملک و املاک می خرید و صدقه می داد. [رازی ابوحاتم، اعلام النبوه، تهران، مؤسسه پژوهش حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۸۱، چاپ دوم، ص ۷۷.] او باغ هایی خرید و صدقه داد که تا به امروز، معروفند. [۱۲] عطا و دهش او به گونه ای بود که هرگز از تنگدستی، نمی هراسید و آن چنان به نیازمندان کمک می کرد که سابقه نداشت..... انس بن مالک (خادم حضرت) می گفت: «حضرت (صلی الله علیه و آله و سلم) چیزی از اموال را ذخیره نمی کرد و همه را به دیگران انفاق می کرد. (ابن عساکر، تاریخ دمشق، بیروت، دارالفکر، ۱۴۱۵، چاپ اول، ج ۴، ص ۲۹)..... نقل شده زنی بدست خود لباس یا عبایی دوخته بود و بر آن حاشیه زده تزیین کرده بود و آن را تقدیم حضرت کرده بود، حضرت عبا را گرفت در حالی که برای پوشش خود به شدت بدان نیاز داشت، در این هنگام مردی از اصحاب جلو آمد و گفت: «چه لباس زیبایی؛ آن را به من می دهید تا بپوشم؟ رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: بله؛ حضرت لباس را تا کرده، مرتب کردند و آن را به آن مرد بخشیدند (بخاری، صحیح، تحقیق عبدالعزیز عبدالله بن بساز، بیروت، دارالفکر، ج ۷، ص ۱۰۸)..... از امام صادق (علیه السلام) درباره انفاق حضرت سؤال شد فرمودند: «نزد حضرت یک اوقیه (= هفت مثقال) طلا بود.

حضرت دوست نداشتند که آن، در نزدش بماند پس شبانه همه آنها را صدقه دادند و چون صبح شد چیزی نداشت تا به سائلی که نزدش آمد، بدهد.» (کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، دارالکتب الاسلامیه، تهر ان، ۱۳۶۵، ج ۵، ص ۶۸-۶۷)..... زنی پسرش را نزد حضرت فرستاد و گفت: نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) برو و از او درخواست کمک کن، اگر گفت چیزی نزد من نیست بگو پیراهن تنت را به من بده، پسر آمد و چنین کرد؛ پس حضرت، لباس از تن در آورد و به او داد و چون لباس نداشتند، نتوانستند برای نماز به مسجد بروند، پس آیه نازل شد که «وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا»؛ نه هرگز دست خود محکم بسته دار نه بسیار باز و گشاده دار که به نکوهش و حسرت خواهی نشست.» (زمخشری، الکشاف عن حقائق غوامض القرآن، بیروت، دارالکتب العربی، ۱۴۰۷، ج ۲، ص ۶۶۲).....

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: دَاوُوا مَرَضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ

وَادْفَعُوا أَبْوَابَ الْبَلَاءِ بِالْذُّعَاءِ

وَحَصِّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ فَإِنَّهُ مَا يُصَادُّ مَا تَصِيدُ مِنَ الطَّيْرِ إِلَّا بِتَضْيِيعِهِمُ التَّسْبِيحَ

بیماران خود را با صدقه دادن مداوا کنید، درهای بلا را با دعا کردن ببندید، و اموالتان را با دادن ☐ ♦ زکات حفظ کنید.

! که هیچ پرنده ای شکار نمی شود مگر با ضایع کردن تسبیح

فاطمه زهرا و انفاق:

ماجرای معروف نذر روزه گرفتن سه روز حضرت علی (ع) و فاطمه (س) و فضّه برای شفای بیماری حسن و حسین (ع) است، آنها سه روز روزه گرفتند، در آن وقت حضرت علی (ع) در شدّت تهی دستی به سر می برد، سه من جو قرض کرد، فاطمه (س) آن را آرد نموده و از آن نان پخت، شب اول هنگام افطار مسکین به در خانه علی (ع) آمد و غذا طلبید، آنها غذای خود را به او دادند، و گرسنه ماندند، روز دوم هنگام افطار، یتیمی آمد و تقاضای غذا کرد، آنها غذای خود را به او دادند، و گرسنه ماندند. روز سوم نیز هنگام افطار اسیری گرسنه آمد، آنها غذای خود را به او دادند، و آن شب را نیز با گرسنگی شدید به سر آوردند. صبح حضرت علی (ع) دست حسن و حسین (ع) را گرفت و نزد پیامبر (ص) آورد، پیامبر (ص) دید آنها از شدّت گرسنگی می لرزند. به خانه فاطمه (س) رفت، او را در محراب عبادت دید، در این هنگام سوره دهر (هفتاد و ششمین سوره قرآن) نازل شد، که آیات پنجم تا یازدهم این سوره در ستایش انفاق و ایثار خاندان حضرت علی (ع) است در آیه ۸ می خوانیم:

وَيَطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا؛ این ها غذای خود را با این که به آن غذا علاقه و نیاز دارند، به مسکین و یتیم و اسیر می دهند

الغدیر، ج 3، ص 107 تا 111؛ احقاق الحق، ج 3، ص 157 تا 171)

انفاق لباس عروسي

نقل شده که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در عروسي فاطمه زهرا (سلام الله عليها) يك دست پیراهن نو به دخترش داده بود تا در شب عروسي بپوشد. هنگامی که حضرت فاطمه (سلام الله عليها) به خانه زفاف رفت و بر سجاده عبادت، در حال مناجات با پروردگار بود، زن مستمندي به در خانه آمد و اظهار نیاز کرد و لباسی طلبید. فاطمه (سلام الله عليها) که در آن وقت دو پیراهن داشت: یکی کهنه و دیگری نو، به [9] [لن تنالوا البر حتي تتفقوا مما تحبون؟](#) . آل عمران/92 (مصداق آیه هرگز به نیکی دست نمی یابید و از نیکان نمی شوید، مگر اینکه از آنچه دوست می دارید، انفاق کنید.» پیراهن نو را به فقیر بخشید. فرداي آن شب، چون رسول خدا (صلی الله علیه و آله) پیراهن کهنه را در تن او دید و از علت آن پرسید، حضرت زهرا (سلام الله عليها) عرض کرد: [10] [»](#) . «آن را به فقیر دادم و این روش را از شما آموخته ام (ر یاحین الشریعه (بانوان دانشمند شیعه)، شیخ ذبیح الله محلاتي، ج 1، صص 184-185.

صدقه فاطمه (سلام الله عليها) برای خشنودی پیامبر (صلی الله علیه و آله)

نقل شده که چون حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) از سفری مراجعت می فرمود، اول به خانه حضرت فاطمه (سلام الله عليها) تشریف می برد و مدتی می ماند و بعد از آن به منزل خود می رفت. در یکی از سفرهای پیامبر (صلی الله علیه و آله) ، حضرت زهرا (سلام الله عليها) برای خود دستبند و گلویند و گوشواره از جنس نقره تهیه کرده و پرده ای بر در خانه خود آویخته بود

هنگامی که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از سفر مراجعت کرد و به خانه فاطمه زهرا (سلام الله عليها) وارد شد، چون چشمش به زینت های مورد استفاده فاطمه (سلام الله عليها) افتاد، با ناراحتی از خانه بیرون رفت و به مسجد وارد شد و در کنار منبر نشست. حضرت فاطمه (سلام الله عليها) با فهمیدن علت این رفتار پدر، برای جلب خشنودی و رضایت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) همه آن زینت ها را به نزد پدر فرستاد و پیغام داد که دخترت سلام می رساند و می گوید: اینها را در راه خدا انفاق کنید! و چون آنها را به نزد پیامبر (صلی الله علیه و آله) [13] [»](#) ! آله آوردند، سه مرتبه فرمود: «آنچه را که می خواستم، فاطمه انجام داد. پدرش به فدای او باد منتهی الآمال (زندگانی چهارده معصوم(ع)، شیخ عباس قمی، صص 159-160.

ایشان و فداکاری فاطمه (سلام الله عليها)

عرب تازه مسلمانی در مسجد مدینه از مردم کمک خواست، پیامبر (صلی الله علیه و آله) به اصحاب خود نگریست. سلمان فارسی برخاست تا نیاز آن بی چاره را بر طرف سازد؛ هر جا رفت، با دست خالی برگشت. با ناامیدی به طرف مسجد می آمد که چشمش به منزل حضرت زهرا (سلام الله عليها) افتاد، با خود گفت: فاطمه (سلام الله عليها) و منزل او سرچشمه نیکوکاری است. درب خانه آن حضرت را کوبید و داستان عرب مستمند را شرح داد. حضرت زهرا (سلام الله عليها) فرمود: «ای سلمان! سوگند به خداوندی که حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) را به پیامبری برگزید! سه روز است که غذا نخورده ایم و فرزندانم حسن(علیه السلام) و حسین(علیه السلام) از شدت گرسنگی بی قراری می کردند و خسته و مانده به خواب رفته اند؛ اما من، نیکی و نیکوکاری را که درب منزل مرا کوبیده است، رد نمی کنم »

آن گاه پیراهن خود را به سلمان داد تا در مغازه فروشنده ای گرو گذاشته، مقداری خرما و جو قرض بگیرد

سلمان فارسی می گوید: پس از دریافت جو و خرما به طرف منزل فاطمه (سلام الله عليها) آمدم و گفتم: ای دختر رسول خدا! مقداری از این غذاها را برای فرزندان گرسنه ات بردار! پاسخ داد:

[17] [»](#) . ای سلمان! این کار را فقط برای خدای بزرگ انجام دادیم و هرگز از آن بر نمی داریم»

امیر مومنان و انفاق:

مرد فقیری به محضر رسول خدا(ص) آمد، و از شدت گرسنگی خود شکایت کرد، پیامبر(ص) دستور داد از منزل غذایی برای او بیاورند، ولی در نزد هیچ یک از همسران او غذا نبود، حضرت در مسجد چنین اعلام کرد

«چه کسی امشب این مرد را مهمان می کند؟»

حضرت علی(ع) عرض کرد: من

«آن گاه علی(ع) آن مستمند گرسنه را به خانه اش برد، به فاطمه (س) فرمود: «آیا غذایی در خانه هست؟»

فاطمه(س) فرمود: «چیزی جز به اندازه غذای شب خودمان و بچه ها وجود ندارد، ولی ما امشب مهمان را بر خود مقدم می داریم»

علی(ع) فرمود: ای دختر رسول خدا! چراغ را خاموش کن، و کاری کن که بچه ها بخوابند. حضرت زهرا(س) چنین کرد. آن شب غذای خود را به مهمان دادند و خود و بچه ها گرسنه خوابیدند. صبح علی(ع) به محضر رسول خدا(ص) آمد، و ماجرا را خبر داد. در همین هنگام این آیه در تمجید و شأن اینار و انفاق علی(ع) و افراد خانواده اش نازل گردید: «وَيُؤْتِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ» آنها گرسنگان را بر خودشان مقدم می دارند، هر چند خودشان بسیار در سختی و نیاز باشند

تفسیر نورالثقلین، ج 5، ص 286، حدیث 53، ذیل آیه 9 حشر

در یکی از جنگ ها، سرباز دشمن که از کرم و سخاوت علی(ع) خبرهایی شنیده بود، نزد آن حضرت آمد و گفت: «هَبْ لِي سَيْفَكَ؛ شمشیرت را به من ببخش.» حضرت علی(ع) شمشیرش را به او بخشید. او تعجب کرد که در چنین موقعیتی علی(ع) خود را خلع سلاح کرد، و دشمن را مسلح نمود، با تعجب پرسید: آیا در چنین موقعیتی به سؤال من پاسخ مثبت دادی؟

آن حضرت در پاسخ فرمود

يا هذا اَنْتَكَ مَدَدْتَ يَدَ الْمَسْأَلَةِ اِلَيَّ وَ لَيْسَ مِنَ الْكَرَمِ اَنْ يَرِدَ السَّائِلُ اَيَّ شَخْصٍ! تو دست سؤال به سوی من دراز کردی، و از کرم «نیست که سائل رد شود

آن سرباز آن چنان تحت تأثیر بزرگواری حضرت علی(ع) واقع شد که همانند شمشیر را به زمین نهاد و گفت: «اگر مکتب اسلام این چنین درس جوانمردی و سخاوت می آموزد، مرا از تاریکی کفر نجات بده

(8). آنگاه در حضور علی(ع) مسلمان و هدایت شد

مناقب آل ابیطالب، ابن شهر آشوب، ج 1، ص 298

روزی رسول اکرم(ص) سیصد دینار که برای او هدیه آورده بودند، به علی(ع) داد، علی(ع) آن را گرفت و با خود گفت سوگند به خدا این پول را در راه خدا آن چنان صدقه می دهم که خداوند آن را قبول کند، شب بعد از آن، نماز عشا را به جماعت با پیامبر(ص) خواند، سپس از مسجد بیرون آمد، در مسیر راه با بانویی روبرو شد، صد دینار آن را به آن بانو داد، شب بعد صد دینار به مرد فقیری عطا کرد، شب سوم نیز چنین کرد، در نتیجه همه پول های اهدایی رسول خدا(ص) را به محرومان داد

مناقب آل ابیطالب، ج 2، ص 75

امام حسن و انفاق:

چرا به امام حسن(ع)، کریم اهل بیت گفته میشه؟

امام مجتبی(ع) در طول عمر خود دو بار تمام اموال و دارایی خود را در راه خدا خرج کردند و سه بار نیز ثروت خود را به دو نیم تقسیم کردند و نصف آن را در راه خدا به فقرا بخشیدند

منتهی الآمال ج 1، ص 417

روزی عربی به نزد ایشان آمد و درخواست کمک کرد و امام دستور دادند که آنچه موجود است به او بدهند و قریب ده هزار درهم موجود را به آن اعرابی بخشیدند

منتهی الآمال، پیشین، ص 418

هیچ فقیر و مسکینی از در خانه حضرت ناامید برنگشت و حتی خود ایشان به سراغ فقرا می رفتند و آن ها را به منزل دعوت می کردند و به آن ها غذا و لباس می دادند

سفره های غذای آن حضرت همیشه گسترده بود تا هرکسی که دوست داشت بر سر سفره بخشش امام حاضر شود مخصوصا مسافرین و افراد غریبی که به کوفه وارد می شدند

.....

ابی عتیق به دنبال آن حضرت راه افتاد، حضرت با تبسم به او فرمود: حاجتی داری؟ عرض کرد بله، -2- از اسبت خوشم آمده است . حضرت از اسب پایین آمد و آن را به او بخشید

عربی نزد امام حسن علیها السلام رفت ولی قبل از اینکه درخواست خود را بگوید ، امام علیها السلام دستور داد هر چه پول در خانه بود ، آورند . مبلغ بیست هزار درهم پول بود که همه را به آن شخص بخشیدند ! او گفت : مولایم ! چرانگذاشتید که ابتدا مدح و ثنای شما را بگویم و تقاضای خود را مطرح کنم ؟ فرمود : ما خاندانی هستیم که قبل از اینکه فقیر آبرویش ریخته شود ، به او کمک می‌کنیمجواب ناسزا

روزی یک نفر شامی سر راه امام حسن علیها السلام را گرفت و به حضرت ناسزاهای زیادی گفت . تا زمانی که آن مرد حرف می‌زد ، امام علیها السلام ساکت بود . وقتی که او ساکت شد ، امام علیها السلام به او سلام کرد و خنده نمود و فرمود : ای پیرمرد ! گمان می‌کنم غریب هستی و امر بر تو مشتبّه شده است . اگر چیزی از ما می‌خواهی به تو می‌دهیم و اگر درخواست ارشاد و هدایت کنی تو را ارشاد می‌کنیم و اگر گرسنه باشی تو را سیر نمائیم و اگر بی‌لباس هستی ، به تو لباس می‌دهیم و اگر محتاج می‌باشی ، تو را بی‌نیاز می‌کنیم و اگر حاجتی داری ، حاجت تو را برآورده می‌نمائیم و اگر به خانه ما . . . بیائی تو را مهمان می‌کنیم و

وقتی مرد شامی این برخورد را از حضرت دید ، به گریه افتاد و گفت : من شهادت می‌دهم که تو خلیفه خدا در زمینی

جود و بخشش.....

روزی مردی در برابر امام حسن علیه السلام ایستاد و گفت : ای پسر امیر المؤمنین ! به خدائی که به تو نعمت بخشیده است قسم می‌دهم که حق مرا از دشمنم بگیری که بسیار مستبد و ظالم است ، نه به پیر مرد احترام می‌گذارد و نه به کودک رحم می‌کند

امام علیه السلام که تکیه داده بود با شنیدن سخنان او از جا حرکت کرد و گفت : دشمن تو کیست تا حقت را از او بگیرم ؟

آن مرد گفت : فقر

امام علیه السلام مدتی سر به زیر انداخت ، آنگاه سرش را بسوی خادم خود بلند کرد و به او فرمود:
آنچه پول نقد هست بیاور. خادم پنجاه هزار درهم آماده کرد

امام علیه السلام فرمود: همه را به آن مرد بده ، سپس به او فرمود: به همان قسمهائی که به من دادی
قسمت می دهم که هرگاه دشمن ظالم تو دوباره آمد به نزد من آیی . (بحارالانوار، ج 43، ص 350)

امام حسین و انفاق:

امام حسین(ع) هنگام فراغت به مسجدالنبی(ص) می رفت و در آن جا مشغول نماز می شد، روزی فقیری بیابان نشین به مدینه
«آمد، و از مردم پرسید: «کریم ترین و بزرگوارترین مرد کیست؟

مردم گفتند: حسین بن علی(ع)

او به جستجوی حسین(ع) پرداخت، گفتند: حسین (ع) اکنون در مسجد مشغول نماز است. فقیر به مسجد رفت، دید امام حسین در
نماز است، در مقابل آن حضرت ایستاد و این اشعار را خواند:

لَمْ يَجِبِ الْيَوْمَ مِنْ رَجَاكَ وَ مَنْ

حَرَكَ مِنْ خَلْفٍ بِأَبِكَ الْخُلُقَةِ

أَنْتَ جَوَادٌ وَ أَنْتَ مَعْتَمِدٌ

أَبُوكَ قَدْ كَانَ قَاتِلُ الْفَسَقَةِ

امروز کسی که امید به تو داشته باشد، و حلقه در خانه تو را حرکت دهد ناامید خواهد شد. تو سخاوتمند و پناه بی پناهان هستی،
«پدرت کشته فاسقان است»

امام حسین(ع) نماز را کوتاه کرده به پایان رسانید، قنبر را صدا زد، قنبر به محضر امام رسید، قنبر عرض کرد: دویست درهم
باقی مانده که به من فرمودی آن را بین بستگان تقسیم کنم. امام(ع) فرمود: آن را بیاور، کسی که از بستگان سزاوارتر است آمده
...است. قنبر رفت و آن را آورد، امام حسین(ع) آن مبلغ را به آن فقیر داد، و در جواب اشعار او، اشعاری خواند

وقتی که آن فقیر آن پول ها را گرفت، سخت گریه کرد، حضرت به او فرمود: «گویا عطای ما را اندک دانستی؟» او عرض
(14) «کرد: «نه، بلکه علت گریه ام آن است که چگونه روایت دست با این گونه جود و کرم، زیر خاک برود؟

بحارالانوار، ج 44، ص 91

پاسخ به یک سؤال

اینک این سؤال می شود که طبق آنچه در روایات مختلف و در نهج البلاغه آمده حضرت علی(ع) و سایر امامان(ع) در مصرف
بیت المال حتی یک درهم از حريم عدل و مساوات خارج نمی شدند، پس این انفاقات کلان از چه مالی بوده است؟ و با توجه به
این که همه امامان دارای این گونه انفاق ها بوده اند، منابع این انفاق ها چه بوده است؟

پاسخ: این انفاقات کلان، قطعاً از بیت المال نبوده است، چرا که حضرت علی(ع) و امامان دیگر نهایت دقت عادلانه را در
صرف بیت المال می نمودند، بلکه این انفاق ها از محصول باغ ها و نخلستان ها و مزرعه هایی بود که خود آن حضرت با
دسترنج خود احداث نموده بود، و گاهی نیز از هدایایی بود که دوستان امامان(ع) به آنها می رساندند، مانند سیصد دیناری که به
رسول خدا(ص) اهداء شده بود، و آن حضرت به علی(ع) داده و علی(ع) در راه خدا انفاق نمود، که روایت آن خاطر نشان گردید

حضرت علی(ع) باغ ها و مزارع متعددی را که حاصل دسترنجش بود، وقف کرد، امامان دیگر نیز از این موقوفات سرپرستی نموده، و محصول آنها یا پول به دست آمده از محصول آنها را در راه خدا انفاق می کردند. حضرت علی(ع) باغ ها و مزرعه هایی به نام های: ابی نیزر، بُغِیغَه، اُرَینه، رَغَد، رزین، ریاح و... و چاه های قنات آب برای کشاورزی در راه مکه و کوفه، و در سرزمین مسجد فتح در مدینه، و در نزدیک مرقد حضرت حمزه(ع)، و در میقات و در بصره و آبادان و... حفر نمود

بحار الانوار، ج 44، ص 43

مرحوم عالم بزرگ سید بن طاووس (متوفای سال 664 ه.ق) در کتاب کشف المحجّه نقل می کند که امیرمؤمنان علی(ع) فرمود: هنگامی که با حضرت زهرا(س) ازدواج کردم، فرش زیر پا نداشتم، ولی اکنون باغ های موقوفه ای که آن را وقف کرده ام آنقدر است، که هزینه زندگی همه بنی هاشم را تأمین می کند. آن حضرت اموالی که ارزش غلات محصول یک سال آن معادل چهل هزار دینار بود، وقف کرد، در همین هنگام شمشیرش را در معرض فروش قرار داد، و می فرمود: «اگر به اندازه هزینه نان شبم را می داشتم شمشیرم را نمی فروختمفروع کافی، ج 5، ص 74

امام صادق(ع) فرمود: «امیرمؤمنان علی(ع) زمین ها را آماده کشاورزی می کرد، و مزرعه هایی احداث کرد، و از دسترنج خود، هزار برده خرید و آزاد نمود

مستدرک الوسائل، ج 2، ص 514

امام سجاد و انفاق:

امام سجاد(ع) عازم بود، وقتی که مدینه را به عزم مکه ترک کرد، خواهرش حضرت سکینه(س) هزار درهم برای آن حضرت فرستاد، تا در سفر حج، مصرف کند، در سرزمین حرّه (دو کیلومتری مدینه) این پول به دست آن حضرت رسید. امام (ع) آن را پذیرفت، هنوز چندان از آن جا دور نشده بود، که عده ای از فقرا را در مسیر راه دید، همه آن هزار درهم را بین آنها تقسیم نمود، و حتی یک درهم از آن برای خود نگه نداشت

بحار الانوار، ج 44، ص 32

هرگاه برای امام رضا(ع) سفره می انداختند، امام ابتدا ظرف غذایی برای فقرا می فرستادند و می «..... فرمودند: «فلاقتحم العقبة» یعنی کسانی از قیامت نجات می یابند که برده آزاد کنند یا به یتیم اکرام نمایند. «منتهی الامال ج 2 ص 463».... شهدای ما اهل انفاق بودند..... علما اهل انفاق هستند.. داستان اخوند ملاعلی و پیرمرد و النگو..... والذین هم للزکات فاعلون» مؤمنون 4-1..... امام صادق(ع): «دزدها سه دسته اند. اول کسیکه زکات نمی دهد. دوم کسیکه مهر زنش را نمی پردازد. سوم کسیکه قرض کرده ولی قرضش را نمی پردازد.» وسائل - میزان الحکمه..... شعله ای مانند کوه

رسول خدا(ص): بنده ای در قیامت، ایستاده است. ناگاه شعله ای از آتش جهنم که از همه کوهها بزرگتر است، بسوی او شعله می کشد! او متحیر می شود که چه کند! در این موقع گرده نانی و یا دانه ای که در دنیادر مهمانی به مؤمنی داده است، در هوا پیدا می شود و به اندازه کوهی شده و مانع از رسیدن آتش به او می شود.

...

امام راحل: خداوند تبارک و تعالی آن قدر که به فقرا و مستمندان و محرومان نظر دارد معلوم نیست به قشر دیگر این قدر عنایت داشته باشد..... خداوند رسیدگی به حال محرمان را یکی از امتحانات خود قرار داده یکی از علل انحراف انسانها و کفرشان، این است که یکدیگر را به نیکی به یتامی و اطعام مساکین دعوت نمی کردند

كَلَّا بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ» 17، وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ» 18

اهل جهنم یکی از علل جهنمی شدنشان را غذا ندادن به فقرا ذکر می کنند.....

ولم نک مطعم المسکین 44مذثر

کسانی می توانند از ایستگاههای سخت قیامت رد شوند که در روز سخت اطعام کرده و بنده
آزاد نموده اند.

وما ادريک ما العقبه – فک رقبه – او اطعام فی يوم ذی مسغبه 11 بلد

فرصت صدقه محدود است....

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ» 254

از چیزهای خوب باید انفاق نمود نه چیزهای دست دوم و دست خورد....

پیغمبر(ص) برای عروسی دخترش فاطمه (س)، لباسی به اوداد.... آنانکه پولها را جمع کرده و انفاق نمی کنند به آنها بشارت عذاب دردناک بده

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَخْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾ توبه

خداوند خود صدقه را دریافت می کند...

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ¹⁰⁴ توبه

مردان خدا قسمتی از حقوق خود را به فقرا اختصاص می دهند....

الذين في اموالهم حق معلوم-للسائل والمحروم²⁵معارج

ایولدارانی که انفاق نکردند در قیامت فریاد می زنند: ثروتم بدرد نخورد! قدم از بین رفت 20

ما اغني عنى ماليه-هلك عنى سلطانيه.28 حاقه

... بر در ب دوم جهنم نوشته است....

بردر ب دوم نوشته شده :هر که می‌خواهد در قیامت عریان محشور نشود، در دنیا بدنهای بی لباس را .
لباس بپوشاند و هر که می‌خواهد در آخرت تشنه نباشد، تشنگان دنیا را سیراب نماید و هر که می‌خواهد در
قیامت گرسنه نباشد، گرسنگان دنیا را سیر کند

امام پنجم: عابدی هشتاد سال عبادت کرد ولی بر اثر تماس با نامحرم زنا کرد.... محمد بن عمر گوید به ...
امام رضا ع گفتم خدا به من سه فرزند داد که دوتا مردند و فقط یک پسر کوچک برایم مانده من می
ترسم. فرمود از طرفش صدقه بده. صدقه را به دست پسرش بده تا او به فقیر بدهد

&&&&&&&&&&

امام ششم ع: برای مریض مستحب است که با دست خودش به فقیر صدقه بدهد و به فقیر بگوید: برایش دعا کند.

پیامبر ص: ای علی! صدقه قضا صد درصد را بر می گرداند. ای علی! صدقه قبول نیست اگر فامیل فقیر دارد.... امام صادق با عده ای به سفر رفتند. در راه به گردنه ای که راهزن داشت..... معّلی بن خنیس می گوید:

دیدم که امام صادق (ع) با کیسه ای بردوش به جائی می رود. اجازه گرفتم که ایشان را همراهی کنم. با حضرت به محله فقراء رفتم و امام بر بالای سر آنان که همگی در خواب بودند، مقداری غذا می گذاشت.... سوره هل اتی بخاطر انفاق اهل بیت نازل شد..... علی ع در حال رکوع، به فقیر انگشترش را بخشید که در شأنش آیه نازل شد: سرپرست شما، خدا و رسول هستند و همچنین سرپرست شما آنان هستند که به خدا ایمان آورده و نماز برپا می دارند و در حال رکوع، صدقه می دهند. مائده 55..... وقتی امام سجاد ع روزه می گرفتند، دستور می دادند که گوسفندی را پخته و گوشت آنرا بین فقرا تقسیم کنند و خود با نان و خرما افطار می نمودند.

... امام، هزینه بیش از صد خانواده را در مدینه به عهده داشتند و

بخشش ها و هدایای امام باقر (ع) بین پانصد درهم تا ششصد هزار درهم بود. و امام از بخشیدن زیاد ملول نمی شد. و هرگز شنیده نشد که فقری در خانه امام بیاید و جواب تحقیر آمیز بشنود بلکه بدستور «حضرت، فقیر را با بهترین نام جواب می دادند.» منتهی الامال ج 2

از نظر قرآن یکی از وظایف مهم افراد در جامعه اسلامی، دستگیری از نیازمندان و تهیدستان است. هر کس به اندازه امکانات و توانمندی خویش وظیفه دارد که خلاء های موجود در زندگانی افراد را جبران و کمبودهای آنان را پاسخگو باشد. همان گونه که خداوند نیازمند و فقیر را با فقر و نداری امتحان می کند، ثروتمندان را نیز این گونه می آزماید. کمک به افراد نیازمند اگر همراه با خلوص نیت و به خاطر رضای پروردگار باشد دارای تأثیرات بی شماری است. برخی از آثار آن در همین جهان مشاهده می شود و برخی از آثار آن در جهان دیگر، به عنوان پاداش های اخروی، ظاهر می گردد. به طور کلی در قرآن کریم درباره انفاق سفارشات بسیاری شده است و در راه این انفاق نیز رعایت اخلاص بسیار سفارش شده است.

خداوند در سوره بقره آیه 274 به ستایش کسانی پرداخته که در شب و روز و نهان و آشکار انفاق می کنند و برخی آن را «آیه انفاق» گفته اند «الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ؛ کسانی که دارایی های خود را در شب و روز، و نهان و آشکارا، انفاق می کنند، پاداش آنان نزد پروردگارشان برای آنان خواهد بود، و نه بیمی بر آنان است و ...» نه اندوهگین می شوند

این آیه در شأن امام علی علیه السلام نازل شد، چرا که از چهار درهم دارایی اش، درهمی را در شب، درهمی در روز، درهمی به نهان و درهمی را آشکارا انفاق کرد. البته نزول آیه در مورد خاص، مفهوم آن را محدود و شمول حکم را درباره دیگران نفی نمی کند. به گفته برخی از مفسران، انفاق کنندگان باید در انفاق خود هنگام روز یا شب، پنهان یا آشکار، جهات اخلاقی و اجتماعی را در نظر بگیرند. از آن جا که دلیلی برای اظهار انفاق به نیازمندان نیست، آن را پنهان سازند تا هم آبروی آنان حفظ شود و هم خلوص بیشتری در آن باشد و از آن جا که مصالح دیگری مانند تعظیم شعایر و تشویق دیگران در کار است و انفاق، جنبه شخصی ندارد تا هتک احترام کسی شود (مانند انفاق برای جهاد و بناهای خیر و امثال آن) و با اخلاص نیز منافات ندارد، آشکارا انفاق کند..... در آیه 261 سوره بقره می فرماید: «مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سَبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَسْعٌ عَلِيمٌ؛ کسانی که اموال خود را در راه خدا انفاق می کنند، همانند بذری هستند که هفت خوشه برویاند، که در هر خوشه، یکصد دانه باشد، و خداوند آن را برای هر کس بخواهد (و شایستگی داشته باشد)، دو یا چند برابر می کند، و خدا (از نظر قدرت و رحمت) وسیع، و (به همه چیز) داناست» (بقره، 261)..... نفاق مهمترین طریق حل مشکل فاصله طبقاتی

با دقت در آیات قرآن مجید آشکار می شود که یکی از اهداف اسلام این است که اختلافات غیر عادلانه ای که در اثر بیعدالتیهای اجتماعی در میان طبقه غنی و ضعیف پیدا می شود از بین برود و سطح زندگی کسانی که نمیتوانند نیازمندیهای زندگیشان را بدون کمک دیگران رفع کنند بالا بیاورد و حداقل لوازم زندگی را داشته باشند. اسلام برای رسیدن به این هدف برنامه وسیعی در نظر گرفته است -

تحریم رباخواری بطور مطلق، و وجوب پرداخت مالیاتهای اسلامی از قبیل زکات و خمس و صدقات و مانند آنها و تشویق به انفاق - وقف و قرض الحسنه و کمکهای مختلف مالی قسمتی از این برنامه را تشکیل می دهد و از همه مهمتر زنده کردن روح ایمان و برادری انسانی در میان مسلمانان است و در آیه 262 سوره بقره می فرماید: «الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ؛ کسانی که اموال خود را در راه خدا انفاق می کنند، سپس به دنبال انفاقی که کرده اند، منت نمیگذارند و آزاری نمیرسانند، پاداش آنها نزدپروردگارشان (محفوظ) است، و نه ترسی دارند، و نه غمگین می شوند (بقره/262)

]

در اولین آیات قرآن، خداوند انفاق را از صفات بارز متقین بیان می کند: (وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ). در روایات اسلامی، بر این مسئله تأکید بسیار شده و در حدیثی از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) : وارد شده که

«الصدقة تكسر ظهر الشيطان؛ صدقه کمر شیطان را می شکند»

خداوند می فرماید چیزی را که شما انفاق می کنید، من عوض آن را می دهم:

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ)؛ «و هر چیزی را که در راه او انفاق کنید، عوض آن () را می دهد و او بهترین روزی دهندگان است».

پرهیزکاران، انفاق کردن را کم شدن مال نمی دانند، بلکه غنیمت می شمارند، ولی کسانی که از معارف قرآن بهره ای ندارند و از سویی به دنیا علاقه مند هستند، انفاق کردن را غرامت می دانند

در روایتی از امام باقر (علیه السلام) می خوانیم که به حسین بن ایمنی فرمود: «ای حسین! بخشش کن و به عوض آن از جانب خدا یقین داشته باش. پس همانا زن و مردی به بخشش در راه رضای خدا بخل نورزند، جز آنکه چند برابر آن را در راه غضب خدا صرف خواهد کرد» و حضرت صادق (علیه السلام) به «فرزند خود محمد فرمود: «نمی دانی هر چیزی کلیدی دارد، کلید روزی صدقه است».

فواید انفاق

انفاق، مانع هلاکت اجتماع است. (بقره/195)

سبب زیادی مال می شود. (بقره/261)

سبب جایگزینی مال می شود. (سباء/39)

روح فداکاری در انسان ایجاد می کند. (بقره/272)

باعث آمرزش گناهان و فزونی مال است. (بقره/268)

خداوند به انفاق انسان ها آگاه است. (آل عمران/92)

آنچه در راه خداوند انفاق شده، پس داده می شود. (انفال/60)

باعث تقرّب به خداوند است. (توبه/99)

انفاق نزد پروردگار ثبت می شود. (توبه/121)

نفس را تزکیه می کند. (توبه/103)

قرآن می فرماید: «چه شده شما را که در راه خدا انفاق نمی کنید؛ در حالی که میراث آسمان ها و زمین از آن خداست

قرآن در ایه 267 سوره بقره در جواب این سؤال که از چه اموالی باید انفاق کرد، می فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده اید! از اموال پاکیزه ای که (از طریق تجارت) به دست آورده اید و از آنچه از زمین برای شما خارج کرده ایم (از منابع و معادن زیر زمینی و از کشاورزی و زراعت و باغ)، انفاق کنید».

در ایه 270 سوره بقره قرآن از چگونگی انفاق آشکار یا پنهان سخن می گوید و می فرماید: «اگر انفاق ها را آشکار کنید، چیز خوبی است و اگر آنها را مخفی سازید و به نیازمندان بدهید، برای شما بهتر است و قسمتی از گناهان شما را می پوشاند (و در پرتو بخشش در راه خدا، بخشوده خواهید شد) و خداوند به آنچه انجام می دهید، آگاه است».

از امام صادق (علیه السلام) نقل شده که فرمود: «زکات واجب را به طور آشکار از مال جدا سازید و به طور آشکار انفاق کنید، اما انفاق های مستحب اگر مخفی باشد، بهتر است

: فزونی رزق و روزی

یکی از آثار عجیبی که برای انفاق و سخاوتمندی ذکر شده، فزونی در روزی بر اثر بخشش اموال در راه خداست:

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَ هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ

بگو: پروردگارم روزی را برای هر کس بخواهد توسعه می دهد و برای هر کس بخواهد تنگ (و) محدود می سازد، و هر چیزی را (در راه او) انفاق کنید، جای آن را پر می کند و او بهترین روزی دهندگان است.

: آسانی مشکلات

کسی که سخاوتمندی و انفاق در راه خدا را پیشه ای خود نماید، خداوند نیز تحمل مشکلات را بر او آسان میکند:

«فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى... فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ وَ اسْتَغْنَى... فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى»

اما آن کس که (در راه خدا) انفاق کند... ما او را در مسیر آسانی قرار می‌دهیم! اما کسی که بخل ورزد «
»و (از این راه) بی‌نیازی طلبد... بزودی او را در مسیر دشواری قرار می‌دهیم

قرآن انفاق کردن را همراه با اموری دیگر تجارت با خداوند شمرده که نجات از عذاب خداوند و
:بهره‌مندی از غفران و رحمت الهی را در پی دارد

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا هَلْ أَذِلُّكُمْ عَلَىٰ تِجْرَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي
«...سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ... يَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

:در آیه ۲۹ سوره فاطر انفاق همراه با چند کار دیگر، تجارتی کسانا پذیر با خداوند
:تِجْرَةً لَنْ تَبُورَ» خوانده شده است»

در آیاتی دیگر، از قرض دادن به خداوند سخن به میان آمده که به نظر مفسران تعبیری کنایی و لطیف
:از انفاق و صدقه دادن است

:در آیه ۱۰۴ سوره توبه خداوند را دریافت کننده صدقات دانسته است
أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ... وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ...» همچنین در آیات متعدد، انفاق در راه خدا از اوصاف «
بندگان خاص خدا به شمار رفته است؛

:از جمله در آیات ۶۳ - ۶۷ سوره فرقان انفاق از ویژگیهای بندگان واقعی خدا خوانده شده
و عِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ... وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا» در آیات ۸-۵ سوره انسان، این خصلت ویژه «
:ابرار دانسته شده

إِنَّ الْأَبْرَارَ... وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا» و به اتفاق مفسران شیعه و بسیاری از
اهل سنت ، این آیات درباره اهل بیت پیامبر (علیهم السلام) نازل شده است؛

از جمله در آیه ۱۷۷ سوره بقره انفاق (ایتاء مال) همراه با ایمان به خدا، قیامت، ملائکه، قرآن و انبیای الهی از مصادیق «بر» به شمار رفته است

«...وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَءَاتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ»

در آیاتی دیگر، انفاق همراه با ایمان به غیب، اقامه نماز، جهاد در راه خدا، شب زنده‌داری، صبر، صدق، خضوع و استغفار آمده است

نیز گاه خداوند به پیامبر اکرم توصیه فرموده که این فرمان الهی را به بندگان خدا ابلاغ کند

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَهُمْ سِرًّا وَ عَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ

: و گاه مؤمنان را به سبب انفاق نکردن در راه خدا توبیخ کرده است

«...وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ»

در شماری از آیات قرآنی امر به انفاق با تعابیری دیگر صورت گرفته است؛ مانند جهاد با اموال و قرض دادن به خداوند

امام رضا علیه السلام فرمودند: در بنی اسرائیل قحطی شدید به مدت چند سالی متوالی به وجود آمد. زنی ! لقمه نانی داشت. همین که آن را در دهانش گذاشت که بخورد سایلی گفت: ای کنیز خدا! گرسنگی

آن زن با خود گفت: در چنین زمانی صدقه خوب است و نان را از دهانش درآورد و به سایل داد

این زن فرزند کوچکی داشت که بری جمع آوری هیزم به صحرا رفته بود. گرگ آمد و

فرزند او را ربود. فرزند فریاد کشید و مادر به دنبال گرگ دوید. خداوند جبرئیل را فرستاد. جبرئیل

فرزند را از دهان گرگ گرفته و به مادر داد. آن گاه جبرئیل به مادرش گفت: ای کنیز خدا! این لقمه

گرگ در مقابل آن لقمه ای که به من دادی. آیا راضی شدی؟ (ثواب الاعمال شیخ صدوق)

راوی می گوید از امام باقر علیه السلام یا امام صادق علیه السلام پرسیدم : چه صدقه ای برتر است ؟

فرمودند: صدقه مال کم . آیا این آیه را نخوانده ای : و دیگران را بر خود مقدم می دارند، گر چه خود بدان محتاج باشند؟ آیا متوجه شده ای که چگونه خداوند در این آیه صدقه کم مال را برتر دانسته است .

امام صادق علیه السلام فرمودند: کسی که در ماه رمضان صدقه ای بدهد، خداوند هفتاد نوع بلا را از او بر می

گرداند.

امام صادق علیه السلام فرمودند: کسی که در ماه رمضان صدقه ای بدهد، خداوند هفتاد نوع بلا را از او بر می

گرداند.

ثواب مهلت دادن به تنگدست

امام باقر علیه السلام فرمودند: روز قیامت عده ای در برابر سایه عرش برانگیخته می شوند که سیما و لباسهای فاخر و گران قیمت آنان از نور است و بر صندلیهایی از نو نشسته اند و مردم آنها را می بینند و . می گویند: اینان پیامبرانند

منادی از زیر عرش ندا می دهد: اینان پیامبر نیستند

باز می گویند: اینان شهدا هستند

باز هم منادی از زیر عرش ندا می دهد که اینان شهید نیستند؛ بلکه اینان بر مومنین آسان می گرفتند و به بدهکار تنگدست مهلت می دادند و تا توانایی پرداخت بدهی خود را پیدا می کنند

امام سجاد(ع)، به اهل و عیال خود سفارش می کردند: «هیچ سائلی از مقابل خانه من نمی گذرد مگر»
«!اینکه اطعامش کنیم» گاهی به ایشان اعتراض می کردند: «ولی هر سائلی که واقعا محتاج نیست

امام سجاد(ع) پاسخ می دادند: «بیم آن دارم که بعضی از آنها مستحق باشند و ما نیز با رد کردن مستحق، به بلایی که بر حضرت یعقوب نازل شد مبتلا شویم. حضرت یوسف، آن خواب معروف را همان شبی دید، که یعقوب، سائل مستحق را اطعام نکرد

آن شب یعقوب و خانواده اش سیر خوابیدند ولی سائل، گرسنه بود. به همین دلیل خداوند فرمود: ❀
«ای یعقوب! چرا به بنده ام رحم نکردی؟! به عزتم سوگند تو را به مصیبت پسرانت مبتلا خواهم کرد

علل الشرایع ج 1 ص 61

در حدیثی از امام صادق(علیه السلام) می خوانیم که آن حضرت در جواب ابان بن تغلب که از حق مؤمن بر مؤمن سؤال کرده بود، فرمود: «ای ابان! مالت را با او نصف کن!» و وقتی ابان از این سخن امام متعجب شد، فرمود: «ای ابان، آیا از آن آگاه نیستی که خدای بزرگ درباره کسانی که ایثار و از خود گذشتگی می کنند، چه فرموده است؟» ابان پاسخ داد چرا، آگاه هستم. آن گاه امام ادامه داد: «هنگامی که مالت را با او نصف می کنی، ایثار نکرده ای؛ بلکه تو و او با یکدیگر برابرید [و به مواسات رفتار کرده اید].
[هنگامی ایثار کرده ای که از نصف مال خود نیز به او ببخشی.]» اصول کافی، ج 4، ص 508.